

Notitie Reikwijdte en Detailniveau Omgevingsvisie Pijnacker-Nootdorp

4 december 2020

Kenmerk R001-1276328MVP-V01-nda-NL

Verantwoording

Titel	Notitie Reikwijdte en Detailniveau Omgevingsvisie Pijnacker-Nootdorp
Opdrachtgever	Gemeente Pijnacker-Nootdorp
Projectleider	Martijn Gerritsen
Auteur(s)	Marieke van der Linde - van Persie en Michael de Baat
Tweede lezer	Martijn Gerritsen
Projectnummer	1276328
Aantal pagina's	21
Datum	4 december 2020
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale

Colofon

TAUW bv
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
T +31 30 28 24 82 4
E info.utrecht@tauw.com

Inhoud

1	Introductie.....	4
1.1	Waarom deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	4
1.2	Plaats van NRD in het MER proces	4
1.3	Inspraak	5
2	Omgevingsvisie	6
2.1	Waarom een Omgevingsvisie en PlanMER	6
2.2	Proces en resultaten tot nu toe	7
2.3	Opgaven/ perspectieven	9
2.4	Afwegingsprincipes en sturingsfilosofie	11
3	Wat gaan we onderzoeken?.....	13
3.1	Vertrekpunt voor het PlanMER	13
3.2	Vernieuwend m.e.r.-proces	14
3.3	Rol MER in totstandkoming Omgevingsvisie Pijnacker-Nootdorp	15
3.4	HSAO (referentiesituatie)	15
3.5	Effectbeoordeling en doelbereik.....	15
3.6	Synergie en strijdigheden (alternatievenafweging)	16
3.7	Mitigerende maatregelen	16
3.8	Monitoring	17
4	Hoe gaan we het onderzoeken?.....	18
4.1	Beoordelingskader	18
4.2	Effectbepalingen en doelbereik.....	18
5	Wat zijn de vervolgstappen?	20
5.1	De procedure op hoofdlijnen	20
5.2	Het proces op hoofdlijnen	21

1 Introductie

1.1 Waarom deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)

De gemeente Pijnacker-Nootdorp werkt aan het opstellen van een Omgevingsvisie. Deze visie omschrijft ambities en uitgangspunten voor het ruimtelijk beleid van de gemeente Pijnacker-Nootdorp en biedt perspectief op de lange termijn (tot 2050). Met de Omgevingsvisie loopt de gemeente voor op de invoering van de Omgevingswet.

Gelijktijdig met het proces van het opstellen van de Omgevingsvisie wordt een milieueffectrapportage (MER) opgesteld. De m.e.r. is een formele procedure. Het gaat om een planMER: een m.e.r. voor een strategisch beleidsplan. Het doel van een milieueffectrapportage is dat (milieu)effecten integraal worden meegewogen bij een beleidskeuze, en dat alternatieven zijn bezien. De gemeente Pijnacker-Nootdorp ziet het opstellen van de Omgevingsvisie en het PlanMER als een geïntegreerd proces. Door de interactie tussen het ontwerpproces van de Omgevingsvisie en de m.e.r.-procedure kan een goede kwaliteit voor beide gerealiseerd worden.

Wat is m.e.r. en wat is MER?

M.e.r. staat voor 'milieueffectrapportage' en is de procedure waarbinnen een MER wordt opgesteld. MER staat voor 'Milieueffectrapport' en bevat de resultaten van het onderzoek naar de(milieu)effecten binnen een m.e.r. De toevoeging 'Plan' (PlanMER) wil zeggen dat het om een MER voor een strategisch beleidsplan gaat, zoals een Omgevingsvisie.

Het beleid in de Omgevingsvisie gaat over de fysieke leefomgeving in zijn geheel en reikt verder dan de milieuaspecten alleen. Ook thema's zoals duurzaamheid, klimaatadaptatie, gezondheid, wonen, werken, groen, mobiliteit en veiligheid maken onderdeel uit van de Omgevingsvisie. Hoewel de Omgevingsvisie streeft naar samenhang in ambities en doelen, kunnen bepaalde ambities ook strijdig zijn met elkaar. Het doel van de plan m.e.r. procedure is de onderlinge strijdigheid tussen de ambities te onderzoeken en in beeld te brengen. Door hierbij ook thema's zoals duurzaamheid, klimaatadaptatie, gezondheid, wonen, werken, groen, mobiliteit en veiligheid mee te laten wegen, wordt een vernieuwende m.e.r.-aanpak nagestreefd.

Het PlanMER wordt tegelijk met het ontwerp Omgevingsvisie ter inzage gelegd. Het geeft besluitvormers en geïnteresseerden inzicht in de (positieve en negatieve) effecten van de Omgevingsvisie.

1.2 Plaats van NRD in het MER proces

De eerste stap in de m.e.r.-procedure is de openbare kennisgeving van het voornemen om een PlanMER op te stellen en de publicatie van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). De NRD beschrijft welke omgevingsaspecten en effecten in de m.e.r. onderzocht gaan worden ('reikwijdte'). Daarnaast geeft de NRD informatie over de manier waarop de effecten van de Omgevingsvisie onderzocht zullen worden en met welke diepgang ('detailniveau').

Het doel van deze planm.e.r. is om de verschillende onderdelen van de fysieke leefomgeving in samenhang te onderzoeken ten behoeve van de besluitvorming. De planm.e.r. brengt de gevolgen voor de fysieke leefomgeving van beleidskeuzen en alternatieven in beeld. Belangrijk hierbij is dat het niet gaat om welke beleidskeuze gemaakt wordt – dat is aan het bestuur – maar dat bij de besluitvorming alle (milieu) informatie op tafel ligt en dat ook alternatieven zijn bekeken. Het PlanMER beschrijft en verantwoordt de resultaten van dit proces.

De NRD geeft in hoofdstuk 2 een overzicht van het proces van de Omgevingsvisie tot nu toe. In hoofdstuk 3 wordt de vraag beantwoord ‘wat gaan we onderzoeken?’. In hoofdstuk 4 zal worden toegelicht op welke manier we dat onderzoek gaan uitvoeren en hoofdstuk 5 sluit af met een vooruitblik op het verder verloop van het proces.

1.3 Inspraak

Vanaf 7 januari ligt de NRD 6 weken ter inzage. Tijdens deze periode kan een ieder reageren op de aanpak van de milieueffectrapportage voor de Omgevingsvisie zoals beschreven in deze NRD. Reacties kunnen in de vorm van zienswijzen bij de gemeente ingediend worden, zowel schriftelijk als digitaal. De reacties worden gebruikt bij de verdere uitwerking van de milieueffectrapportage.

2 Omgevingsvisie

2.1 Waarom een Omgevingsvisie en PlanMER

Omgevingsvisie

In de nieuwe Omgevingswet wordt het opstellen van een gemeentelijke Omgevingsvisie verplicht gesteld. Deze wet treedt, naar verwachting, in werking op 1 januari 2022. De Omgevingsvisie betreft één integrale visie voor de fysieke leefomgeving van het gehele gemeentelijke grondgebied.

De Omgevingsvisie omvat:

1. Een strategische lange termijn visie;
2. De hoofdlijnen van het beleid voor de gehele fysieke leefomgeving;
3. De uitwerking en invoering (met o.a. een overzicht van de inzet van uitvoeringsinstrumenten zoals programma's) van dit beleid.

De gemeente Pijnacker-Nootdorp heeft met het opstellen van de documenten "het Fundament" en "de Vloer" een eerste stap gezet naar het opstellen van de gemeentelijke Omgevingsvisie. In deze Omgevingsvisie zullen op hoofdlijnen keuzes worden gemaakt aangaande wonen, werken, recreatie, mobiliteit. De Omgevingsvisie vervangt het bestaand ruimtelijk beleid. De visie moet perspectief bieden voor de komende 30 jaar. Op basis van "het Fundament" is de dialoog met de samenleving aangegaan. Een impressie van de resultaten van deze dialoog is terug te lezen in "De Muren". Samen met inwoners, ondernemers, stakeholders en (maatschappelijke) partners wil de gemeente graag de Omgevingsvisie verder vormgeven. Beide documenten bevatten bouwstenen waar het gemeentelijk beleid de komende jaren op is gericht.

Uiteindelijk zal de Omgevingsvisie Pijnacker-Nootdorp berusten op diverse strategische plannen voor de fysieke leefomgeving van Pijnacker-Nootdorp, zoals:

- De Woonvisie
- De herijking van de Economische Visie
- Het Energietransitieplan
- De Glastuinbouwvisie Oostland
- De visie Natuur op de Kaart
- De Visie op duurzame Mobiliteit
- De Visie op het Sociaal Domein
- De Nota Sport en Bewegen

PlanMER

Voor een Omgevingsvisie kan het verplicht zijn een m.e.r.-procedure te doorlopen indien het plan kaders stelt voor activiteiten in het plangebied waarvoor volgens de wet Milieubeheer een project-m.e.r. of een m.e.r.-beoordeling verplicht is. Ook dient een m.e.r.-procedure te worden doorlopen indien de ontwikkelingen binnen het plan mogelijk tot significante gevolgen leiden voor Natura 2000-gebieden waardoor een Passende Beoordeling nodig is.

De m.e.r. wordt dus toegepast om het milieubelang bij plannen en besluiten een volwaardige plek te geven. In hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer (Wm) is geregeld dat het bij ruimtelijke ordeningsplannen en/of besluiten met mogelijk grote milieugevolgen verplicht is informatie te verzamelen over de eventuele milieugevolgen. Bij plannen en besluiten is het verplicht om een m.e.r.-procedure te doorlopen als activiteit welke zijn opgenomen in bijlage C van het besluit m.e.r. Het hangt van de precieze invulling van de ontwikkelingen af, voor welke plannen en besluiten een m.e.r.-plicht geldt. Ook kan een m.e.r. aan de orde zijn als een plan kaderstellend is voor latere m.e.r. (beoordelings)plichtige besluiten (bijlage C en D van het besluit m.e.r.) of als sprake is van een Passende beoordeling in het kader van de Wet Natuurbescherming (art. 7.2a lid 1 Wm). Daarnaast kan besloten worden op basis van een (vormvrije) m.e.r. beoordeling dat (ondanks dat het initiatief onder de drempelwaarden uit bijlage C of D uit het besluit m.e.r. valt) het toch zinvol is om een m.e.r. procedure te doorlopen.

Omdat het ontwerp van de Omgevingsvisie, en dus ook het planMER eerste helft 2021 (naar verwachting in mei of juni) ter inzage gaat is bovenstaande wetgeving nog van kracht. Na inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet zullen er wijzigingen zijn voor de m.e.r.. Voor de voorgenomen ontwikkelingen die zijn benoemd in de documenten "het Fundament" en "de Vloer" is een eerste scan gemaakt van de m.e.r.-plichtige activiteiten voor zover dat mogelijk is.

2.2 Proces en resultaten tot nu toe

Tot nu toe heeft de gemeente Pijnacker-Nootdorp twee documenten opgeleverd die de basis vormen voor het maken van de Omgevingsagenda. In deze documenten ("het Fundament" en "de Vloer") is een overzicht gegeven van de bouwstenen waar het gemeentelijk beleid de komende jaren op gericht is (zie figuur 1). Deze bouwstenen vormen de basis in het proces voor het opstellen van de Omgevingsvisie.

Figuur 1: Bouwstenen voor de Omgevingsvisie van de gemeente Pijnacker-Nootdorp

Naast de documenten “het Fundament” en “de Vloer” volgen er nog 4 fases in het bouwproces van de Omgevingsvisie Pijnacker-Nootdorp. Uiteindelijk ziet de planning voor het opstellen van de Omgevingsvisie er als volgt uit:

- Het Fundament: waarden en data als basis voor de Omgevingsvisie (juni 2019 vastgesteld)
- De vloer: samenhangende ruimtelijke keuzes richting 2050 en basis voor een dialoog met de samenleving (januari 2020 vastgesteld)
- De Muren: verslag van de dialoog met de samenleving (planning december 2020)
- Het Dak: het ontwerp van de Omgevingsvisie (planning april/mei 2021)
- De Afbouw: terug de samenleving in (planning mei/juni 2021)
- De Oplevering: vaststelling van de Omgevingsvisie (planning tweede helft 2021)

Figuur 2 geeft de stappen weer die genomen zijn en die nog genomen moeten worden in het proces van het opstellen van de Omgevingsvisie voor de gemeente.

Figuur 2: Schematische weergave van het proces voor het opstellen van de Omgevingsvisie.

2.3 Opgaven/ perspectieven

Voor de gemeente Pijnacker-Nootdorp zijn in het document “de Vloer” 11 verschillende perspectieven opgesteld. Deze perspectieven komen voort uit de opgaven waar de gemeente momenteel al mee te maken heeft en welke in de toekomst steeds relevanter zullen worden. Deze perspectieven zijn samen met de raad opgesteld en ter besluitvorming aan de raad aangeboden.

➤ **Ons Pijnacker-Nootdorp**

“Ook in 2050 is Pijnacker-Nootdorp een herkenbare, landelijke gemeente in het hart van de Randstad. De kernen Pijnacker, Nootdorp en Delfgauw verschillen van elkaar, maar hebben allemaal een groene en dorpse identiteit. Samen met de bedrijventerreinen, glastuinbouwgebieden en groengebieden zijn wij een unieke plek in de metropoolregio”.

➤ **Thuis in Pijnacker-Nootdorp**

Pijnacker-Nootdorp is in 2050 nog steeds aantrekkelijk om te wonen. Tot 2050 komen er maximaal 3.000 tot 4.000 woningen bij, naast de al geplande groei met 2.000 woningen. Deze woningen zijn in al bestaande woonwijken, maar ook daarbuiten gebouwd en passen goed bij de identiteit van de gemeente. Doordat er elk jaar een klein aantal woningen is gebouwd zijn er genoeg woningen voor de jaarlijkse vraag van onze eigen inwoners. Daarnaast zijn er ook woningen voor mensen uit de regio, die niet in de steden terecht kunnen”.

➤ **Aan de slag in Pijnacker-Nootdorp**

“In 2050 kunnen ondernemers zich vestigen op één van de zes bedrijventerreinen. Daar is ruimte voor allerlei soorten bedrijven, zowel lokaal als regionaal gerichte bedrijven. Waar nodig zijn verouderde bedrijventerreinen opgeknapt en verduurzaamd waardoor ze klaar zijn voor de toekomst. Het ondernemersklimaat is uitnodigend. Elke kern heeft zijn eigen centrum, wat een gezellige ontmoetingsplek is voor inwoners met winkels voor de dagelijkse boodschappen. De (winkel)centra en bedrijventerreinen dragen bij aan de ruim 16.000 banen binnen de gemeente”.

➤ **Veilig Pijnacker-Nootdorp**

“Pijnacker-Nootdorp is in 2050 nog altijd een veilige gemeente om in te wonen en te werken. In inwoners en ondernemers voelen zich prettig in hun woon- en werkomgeving”.

➤ **Het glas van Pijnacker-Nootdorp**

“De glastuinbouw in Pijnacker-Nootdorp is in 2050 een internationale speler op het gebied van voedsel en gezondheid. Na herstructurering zijn de grote glastuingebieden doorontwikkeld tot toonaangevende moderne, duurzame glastuinbouwgebieden. Hier vinden we een deel van de 16.000 banen in onze gemeente. Kleinere, minder toekomstbestendige glastuinbouwgebieden hebben in de loop der jaren een andere functie gekregen, zoals bijvoorbeeld een woonwijk”.

➤ **Bereikbaar Pijnacker-Nootdorp**

“Pijnacker-Nootdorp is ook in 2050 uitstekend bereikbaar met zowel de fiets als het openbaar vervoer en de auto. Dit komt onder andere doordat we onze infrastructuur beter benutten en ons anders en schoner verplaatsen. Hierdoor ervaren inwoners Pijnacker-Nootdorp nog steeds als het beste van twee werelden: een groene gemeente waar de stedelijke voorzieningen altijd snel en gemakkelijk bereikbaar zijn”.

➤ **Groen-blauw Pijnacker-Nootdorp**

“In 2050 is Pijnacker-Nootdorp nog steeds een herkenbare groene gemeente met een groen buitengebied en groene woonwijken. In het buitengebied is niet gebouwd en er zijn drie grote groen- en recreatiegebieden. Daarbij koesteren we het veenweidelandschap bij de Oude Leede met zijn weidevogelgebied en de natuurgerichte landbouw. Het groen in de woonwijken vormt samen met de buitengebieden een lokaal natuurnetwerk. De aandacht voor het veranderende klimaat, ecologie en biodiversiteit heeft op sommige plekken geleid tot een andere inrichting van het (openbaar) gebied”.

➤ **Gezond Pijnacker-Nootdorp**

“Ook in 2050 is Pijnacker-Nootdorp een gezonde plek om te wonen en te leven. Daarvoor houden we ons aan wettelijke regels voor geluid, water, lucht en bodem. Ook zijn er voldoende plekken voor ontmoeten, sport en bewegen. Bij verenigingen, maar ook in de openbare ruimte”.

➤ **Energiek Pijnacker-Nootdorp**

“Pijnacker-Nootdorp is in 2050 energieneutraal. Twee derde van de energie die we nodig hebben wekken we lokaal op. Daarvoor zijn er vier aardwarmteputten in de gemeente. Daarnaast heeft het grootste deel van de woningen en gebouwen zonnepanelen en/of zonnecollectoren op het dak. In de glastuinbouwgebieden zien we ook zonnepanelen op land. Voor warmte en elektriciteit maken we gebruik van voorzieningen van (buiten) de regio, zoals restwarmte”.

➤ **Iedereen doet mee in Pijnacker-Nootdorp**

“Pijnacker-Nootdorp is in 2050 een levendige en actieve samenleving waar iedereen op zijn of haar manier meedoet. Inwoners voelen zich betrokken bij elkaar en kijken naar elkaar om. Basisvoorzieningen op het gebied van zorg, onderwijs en winkels zijn in de buurt en goed bereikbaar”.

➤ **Pijnacker-Nootdorp in de regio**

“Pijnacker-Nootdorp is actief in de regio. We dragen bij aan een aantrekkelijke regio met ons aantrekkelijke woonklimaat, de groengebieden, de glastuinbouwgebieden en werklocaties. Aan de

andere kant vragen we de regio om bij te dragen aan de opgaven binnen de gemeente die voor de regio een meerwaarde hebben zoals de herstructurering van Boezem West en het glastuinbouwgebied, maar ook het beheer van de ecologische en recreatieve doorontwikkeling van de groengebieden, de warmterotonde en behouden en versterken van het openbaar vervoer”.

2.4 Afwegingsprincipes en sturingsfilosofie

Afwegingsprincipes

In de Uitvoeringsagenda 2018 – 2022 benoemt de gemeente Pijnacker-Nootdorp dat zij tijdens deze bestuursperiode een Omgevingsvisie wil opstellen. Deze ambitie vloeit voort uit het feit dat de gemeente een hoge druk op de schaarse ruimte ervaart. De thema's wonen, werken, glas, groen en de energietransitie leggen een nadrukkelijke claim op de beperkte ruimte. Aan de andere kant wil de gemeente het kenmerkende groene karakter van de gemeente behouden. Daarom wil zij niet bouwen in de groene buitengebieden en zorgvuldig omgaan met de groene ruimte in de kernen. In de Omgevingsagenda wil de gemeente de balans vinden tussen de ruimtevragende functies, de mogelijkheid voor verdere verstedelijking en een optimalisatie van het ruimtegebruik in de glastuinbouw. Niet alleen de ruimtelijke ordening, maar ook de fysieke leefomgeving moet een rol spelen in het bevorderen van gezondheid, beweging, welzijn en cultuur.

Om afwegingen te kunnen maken heeft de gemeente Pijnacker-Nootdorp 11 inhoudelijke bouwstenen benoemd (figuur 1). Alle bouwstenen hebben een concreet thema. Hierdoor wordt het mogelijk met de samenleving in gesprek te gaan over Omgevingsvisie die betrekking heeft op de gehele fysieke leefomgeving. De bouwstenen worden samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en publieke partners uitgediept. Zo wordt duidelijk welke bijdrage elke bouwsteen levert aan de integrale visie.

Sturingsfilosofie

De gemeente heeft de ambitie om van betekenis te zijn voor de samenleving. Dit komt tot uiting in de manier waarop actief verbinding wordt gezocht met de samenleving. Participatie begint bij het definiëren van de rol die de raad en het college nemen bij het opstellen van de Omgevingsvisie. In de verschillende fasen van het proces ziet de gemeente verschillende vormen van participatie voor zich. Hierin maken zij onderscheid tussen de bestuursstijl (interactie met de raad) en de uitvoering (interactie met de samenleving). Participatie vereist maatwerk, mede doordat de reikwijdte van de visie (de hele fysieke leefomgeving) zo breed is. De gemeente gaat uit van waarden, voegt er feiten aan toe en stelt vervolgens integrale toekomstperspectieven op voor Pijnacker-Nootdorp. Zo worden duidelijke kaders geschept voor het gesprek met de samenleving. Hierna vindt per onderwerp verdieping plaats. Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke en regionale partners gaat de gemeente in gesprek over een nieuwe visie voor Pijnacker-Nootdorp.

Hieronder wordt kort de rol van de gemeente, de raad en de samenleving benoemd.

- **Rol van de gemeente:** kiest ervoor om eigenaar van het proces te zijn om een Omgevingsagenda op te stellen en nodigt inwoners en organisaties te participeren. Hierdoor wordt de visie completer, inhoudelijk beter en breder gedragen
- **Interactie met de raad:** tijdens de totstandkoming van de Omgevingsvisie wordt de dialoog tussen college en raad voortgezet via werksessies voor het bepalen van de perspectieven en het afsluiten van de verdieping per bouwsteen. Hierdoor wordt kennis en informatie gedeeld, participatie bevordert en worden keuzes voorbereid
- **Interactie samenleving:** waar mogelijk worden delen van de Omgevingsvisie samen gecreëerd. Ieder naar eigen vermogen en kennis. Samen met inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) partners gaat de gemeente in gesprek over de waarden die er zijn en behouden moeten blijven

3 Wat gaan we onderzoeken?

3.1 Vertrekpunt voor het PlanMER

De strategische perspectieven en de doelen hierop vormen de basis voor het opstellen van de Omgevingsvisie en daarmee ook voor het PlanMER. Dit hoofdstuk beschrijft de belangrijkste punten die er worden gehanteerd als vertrekpunt voor het PlanMER.

De m.e.r. als procesinstrument

Het m.e.r. wordt gebruikt als procesinstrument bij het opstellen van de Omgevingsvisie. De m.e.r. ondersteunt bij het maken en afwegen van inhoudelijke keuzes tijdens het proces om te komen tot een visie. Het eindproduct, het PlanMER, is een verslaglegging van het proces en eindresultaat. Het PlanMER gaat inzicht geven in:

- a) De effecten van het nieuwe beleid op de leefomgeving voor de onderwerpen waar het PlanMER over gaat
- b) In welke mate het nieuwe beleid bijdraagt aan de ambities van de gemeente Pijnacker-Nootdorp voor de 11 strategische perspectieven waar het PlanMER over gaat (ambitie of doelbereik)
- c) In welke mate de duurzame ontwikkelopgaven elkaar en de dorpse kwaliteiten kunnen versterken en waar ze met elkaar zullen botsen. Kortom: waar keuzes gemaakt moeten worden
- d) Welke alternatieven zijn beschouwd en hoe milieu informatie is meegewogen in de besluitvorming van de Omgevingsvisie
- e) Eventuele aanbevelingen en randvoorwaarden voor vervolg stappen

Het PlanMER gaat over nieuw beleid, maar ook over de effectiviteit van bestaand beleid. De gemeente zet een deel van het beleid zoals opgenomen in de huidige strategische beleidsplannen ongewijzigd door voor de looptijd van deze plannen. Beoordeeld wordt wat de invloed van dit huidige beleid is op de leefomgeving, daarbij wordt gekeken naar de huidige situatie (HS) en de autonome ontwikkeling (AO). Daarnaast wordt beoordeeld of er mogelijk aanleiding is om het beleid als nog te herzien.

Het PlanMER wordt opgeleverd als een aantrekkelijk document waarbij verschillende presentatietechnieken zullen worden toegepast. Daarnaast wordt de m.e.r. ook als procesinstrument gebruikt. Zo wordt er gebruik gemaakt van reeds aanwezige informatie (bijvoorbeeld uit de Woonvisie), maar zal er ook tijdens de geplande panorama's de nodige input worden opgehaald. De panorama's bieden inwoners en stakeholders de kans om mee te denken over de Omgevingsvisie. Er worden panorama's georganiseerd voor het jaar 2020 en het jaar 2050. Het eerste panorama is afgerond en naar verwachting wordt het participatieverslag in december 2020 afgerond, waarna deze als input kan dienen voor het PlanMER.

Er volgt een toelichting op de m.e.r. als procesinstrument in de volgende paragrafen. De methodiek voor het PlanMER in hoofdstuk 4 toegelicht.

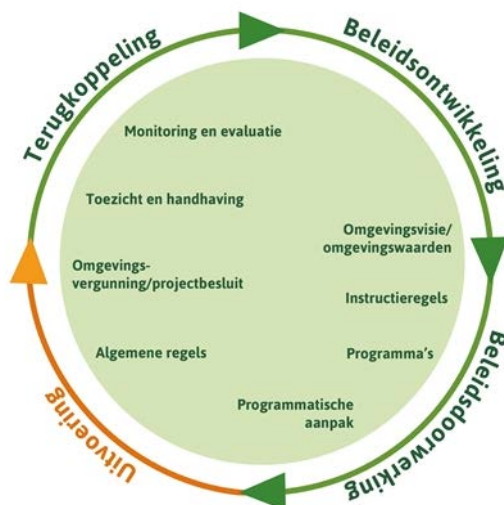
3.2 Vernieuwend m.e.r.-proces

De Wet milieubeheer (nu) en straks ook de Omgevingswet verplichten tot het opstellen van een milieueffectrapportage voor plannen en projecten die naar verwachting belangrijke (nadelige) gevolgen voor het milieu hebben of het kader vormen voor plannen en projecten met dergelijke gevolgen.

Waar voorheen een goede ruimtelijke ordening en een duurzame ontwikkeling nog gescheiden werelden waren, worden deze in de Omgevingswet bij elkaar gebracht. Belangrijke punten van onderzoek naast de gebruikelijke milieuaspecten, zijn onder andere duurzaamheid, klimaatadaptatie, gezondheid, mobiliteit en veiligheid. De PlanMER wordt tegelijk met de ontwerp-Omgevingsvisie ter inzage gelegd. Dit geeft besluitvormers en geïnteresseerden inzicht in de effecten van de Omgevingsvisie. Waarbij het voor de hand ligt de volledige breedte van de Omgevingswet te hanteren.

De Omgevingsvisie heeft in beginsel een onbeperkte looptijd en is voor de lange termijn het kerninstrument voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. De Omgevingsvisie zelf zal mee veranderen met veranderende opgaven en voorkeuren en is daardoor een dynamisch document. De keuzes die in de Omgevingsvisie worden gemaakt zijn kaderstellend voor toekomstige uitvoeringsprogramma's, uitwerkingen per gebied en het Omgevingsplan.

Om in beeld te brengen of de uitwerking van het beleid daadwerkelijk leidt tot een betere kwaliteit van de leefomgeving is periodieke informatie over het kwaliteitsniveau van de fysieke leefomgeving benodigd. Daarnaast kunnen de resultaten van het tot dan uitgevoerde beleid meer inzicht geven. Met het voortschrijdend inzicht dat daaruit volgt kan uitwerking en bijsturing gegeven worden aan de Omgevingsvisie. Op deze manier ontstaat er een gesloten beleidscyclus (zie figuur 3). De informatie uit het PlanMER over de referentiesituatie kan hiervoor goed als basis dienen.

Figuur 3: Gesloten beleidscyclus in context van de Omgevingswet (Bron: Aan de slag met de Omgevingswet)

3.3 Rol MER in totstandkoming Omgevingsvisie Pijnacker-Nootdorp

De Omgevingsvisie is een strategisch plan met een lange tijdshorizon. De m.e.r. richt zich op de opgaven die in potentie een grote impact hebben op de leefomgeving, zowel qua ruimtelijk claim als op de kwaliteiten van Pijnacker-Nootdorp, zoals een gezonde leefomgeving en een aantrekkelijk landschap. Het PlanMER richt zich primair op de grote ruimtevragers:

1. **Verstedelijking**; De Omgevingsvisie vormt het kader waarin wordt afgewogen of Pijnacker-Nootdorp nog verder gaat groeien na de 2000 woningen die al gepland zijn. Wanneer daar bovenop nog 3000 tot 4000 woningen worden gebouwd neemt het aantal inwoners toe en moet goed gekeken worden naar de bereikbaarheid per openbaar vervoer, auto en fiets
2. **Duurzaamheid**; het faciliteren van de duurzaamheidsambities ten behoeve energieneutraliteit in 2050. De energietransitie, een klimaatadaptieve, waterrobuuste, en natuurinclusieve leefomgeving en de verandering en transitie ten opzichte van de glastuinbouwgebieden vragen veel ruimte en aandacht
3. **Economie**; het streven is de economie in Pijnacker-Nootdorp te versterken in de regio. Door de uitgifte van in ontwikkeling zijnde bedrijventerreinen af te ronden en bestaande terreinen te herontwikkelen en te verduurzamen wil de gemeente voorsorteren op de toekomst. Innovatie speelt hierin een belangrijke rol

Deze ruimtevragers zijn gerelateerd aan de ambities en perspectieven met het oog op kansengelijkheid, gezondheid en veiligheid zoals beschreven in hoofdstuk 2 van deze NRD.

Door het PlanMER gelijktijdig mee te laten lopen met het opstellen van de Omgevingsvisie kan de m.e.r. ondersteunen bij het maken en mogelijk trechteren van inhoudelijke keuzes tijdens het proces tot vaststelling van de Omgevingsvisie. Het kan tijdig alternatieven laten zien en (globaal) de (milieu)gevolgen inzichtelijk maken. Hierdoor kunnen deze uitkomsten in het proces worden meegenomen bij de te maken keuzes. De panorama's zijn belangrijke momenten waarop inhoudelijke keuzes zichtbaar worden en waarop deze keuzes tevens beoordeeld kunnen worden.

3.4 HSAO (referentiesituatie)

Het starten van een PlanMER gaat gepaard met het bepalen van de huidige situatie en autonome ontwikkelingen (HSAO). In deze fase wordt per thema het kwaliteitsniveau van de referentiesituatie bepaald. De toestand van het milieu in de referentiesituatie wordt altijd gebaseerd op de huidige situatie (HS), van het thema, samen met de verwachte autonome ontwikkeling (AO). Hierbij wordt ook het vigerende beleid betrokken en eventueel al bestaande monitoringsgegevens. Vervolgens wordt beoordeeld, mede op basis van *expert judgement*, hoe een bepaald doel er voor staat (bijvoorbeeld goed, redelijk of slecht) en in het verlengde hiervan kan daarmee dus een uitspraak gedaan worden of de doeltreffendheid van het bestaande beleid bepaald worden.

3.5 Effectbeoordeling en doelbereik

Het detailniveau van het PlanMER sluit aan op het abstractieniveau van de uitspraken die er worden gedaan in de Omgevingsvisie. Een deel van de uitspraken zal van toepassing zijn op de

hele gemeente en heeft daarmee een hoog abstractieniveau. Een ander deel van de uitspraken zal op gebiedsniveau uitgewerkt worden.

Vanwege dit abstractieniveau wordt er gewerkt met ondergrenzen van ontwikkelingen. Voor de invulling van de woningbouwopgave betekent dit concreet dat niet elke locatie afzonderlijk op gebiedsniveau in beeld wordt gebracht, maar dat er wordt gewerkt met een ondergrens van enkele honderden huizen (nog te bepalen) en dat de invulling van de opgave op gebiedsontwikkelingsniveau nader wordt uitgewerkt. Voor de energietransitie zal het waarschijnlijk ook gaan om grotere gebieden op de kaart. Bij de verdere uitwerking van het PlanMER wordt het detailniveau scherper gedefinieerd.

Uiteindelijk leidt dit tot een overzicht van mogelijke milieueffecten en vervolgens tot een vertaling in hoeverre doelen worden bereikt met de nieuwe Omgevingsvisie. Dit kan aanleiding geven om doelen aan te passen. Hierbij is het ook van belang in hoeverre doelen zich tot elkaar verhouden zoals beschreven in de volgende paragraaf.

3.6 Synergie en strijdigheden (alternatievenafweging)

In essentie is de vraag voor de m.e.r. hoe en onder welke (rand)voorwaarden we ruimte kunnen bieden voor de benoemde ruimtevragers om hiermee een aantrekkelijke gemeente te blijven voor wonen, werken, ontspannen en ontmoeten. En zoals al eerder aangekaart, hoewel de Omgevingsvisie streeft naar samenhang in ambities en doelen, kunnen ze ook strijdig zijn met elkaar. Daarom brengt het PlanMER zoals hiervoor beschreven bij het doelbereik ook de kans op onderlinge strijdigheid tussen doelen in beeld. Dit betekent dat er in sommige gevallen keuzes gemaakt moeten worden.

Wordt er in een gebied bijvoorbeeld gekozen om vooral in te zetten op energietransitie (het aanleggen van zonneweides in de buitengebieden), het bouwen van woningen (transformatie van verouderde glastuinbouwgebieden) of juist op het versterken van de glastuinbouw? Of zijn slimme functiecombinaties mogelijk? Zoals nieuwe combinaties van glastuinbouw, woningen en de energietransitie?

Op basis van deze keuzes worden een aantal onderscheidende alternatieven ontwikkeld en vervolgens op effecten en doelbereik beoordeeld. Hierbij worden de keuzes zoveel mogelijk gebiedsgericht uitgewerkt. Gezien deze meer procesmatige aanpak zal pas in de loop van het project duidelijk worden welke relevante alternatieven ontstaan en op welk abstractieniveau.

3.7 Mitigerende maatregelen

Op basis van de effectbeoordeling en de alternatievenafweging worden aanbevelingen opgenomen voor beleidsopties of mitigerende maatregelen waarmee problemen of knelpunten verminderd of weggenomen kunnen worden. Indien uit de beoordeling blijkt dat er geen verschil is of juist een verbetering zichtbaar is, dan wordt aangegeven hoe (positieve) effecten versterkt kunnen worden. Dit wordt gedaan op basis van de beïnvloedingsruimte en sturingsmogelijkheden

(zoals de sturingsfilosofie, beschreven in paragraaf 2.3) die de gemeente heeft. De aanbevelingen zijn bruikbaar voor bijvoorbeeld de verdere uitwerking in programma's.

3.8 Monitoring

Zoals benoemd in paragraaf 3.2 is het nodig om het kwaliteitsniveau van de fysieke leefomgeving systematisch vast te leggen en periodiek te actualiseren. In het PlanMER volgt daarom ook aanzet op welke wijze een dynamisch systeem voor de leefomgeving kan worden opgezet dat helpt bij het monitoren en evalueren van het beleid. Monitoring en evaluatie zijn nodig om te kunnen bepalen of gewenste doelen en voorspelde effecten ook daadwerkelijk uitkomen. Als dit niet het geval is, kan worden bijgestuurd door maatregelen in te zetten of door het beleid aan te passen. Het ontwikkelen van dit systeem begint al bij de beschrijving van de referentiesituatie waarbij is nagedacht over het meet- en toetsbaar maken van ambities, doelen en effecten.

Door te monitoren kan het PlanMER actueel gehouden worden. Bij beleidswijzigingen wordt beschouwd of de uitgangspunten overeenkomen met hetgeen in het PlanMER is opgenomen. Een inhoudelijke aanvulling op het PlanMER ligt voor de hand bij beperkte wijzigingen in (de effecten van) het plan en/of autonome ontwikkelingen (referentiesituatie). In de aanvulling kan via een aanvullende beoordeling worden onderzocht of de wijzigingen leiden tot andere of meer nadelige milieugevolgen, dan wel andere keuzes, spelregels of maatregelen. Een volledig nieuwe m.e.r.-procedure, met alle procedurele waarborgen daarbij, is aan de orde als het plan zo wezenlijk wijzigt dat in wezen sprake is van een nieuwe visie met andere milieugevolgen.

4 Hoe gaan we het onderzoeken?

4.1 Beoordelingskader

Vast onderdeel van het MER is een beoordelingskader op basis waarvan de effecten op de leefomgeving in beeld worden gebracht. In deze fase wordt per thema het kwaliteitsniveau van de referentiesituatie bepaald. Dit beoordelingskader wordt zowel gebruikt om de kwaliteit van de huidige situatie en autonome ontwikkeling, alsmede effecten en doelbereik van de Omgevingsvisie in beeld te brengen.

Uitgangspunt voor het beoordelingskader zijn de elf strategische perspectieven. Deze perspectieven bevatten grote lijnen de verschillende relevante aspecten van de fysieke leefomgeving. Per perspectief worden de subdoelen benoemd en vervolgens de relevante indicatoren en criteria om het huidige kwaliteitsniveau, de effecten en het doelbereik te bepalen. Onderstaand overzicht (tabel 1) geeft een eerste aanzet van de uitwerking van het beoordelingskader voor het perspectief “Thuis in Pijnacker-Nootdorp”. In het PlanMER wordt dit, evenals voor de andere elf perspectieven, nog nader uitgewerkt.

Strategische perspectieven	Thema's	Indicator	Criterium	Kwalitatief/ Kwantitatief	Bruikbare documenten
Ons Pijnacker-Nootdorp <i>De identiteit en kwaliteit van de gemeente is behouden gebleven. Bestaande uit drie unieke kernen met ieder een eigen karakter. Binnen de kernen is evenwicht tussen groen en wonen in een landelijke omgeving waar de stad nooit ver weg is.</i>	Cultuurhistorie en landschap	Ruimtelijke structuur en kernkwaliteiten	Invloed op identiteit (het geheel van de gemeente) en kwaliteit van de kernen (karakter) de wijken (woonmilieus), de waardering van inwoners voor het groen.	Kwalitatief	Lintenvisie Structuurvisie 2040 Woonvisie (woonmilieus) Woonvisie (karakter kernen) Lemon 2019 (waardering inwoners) Atlas van de leefomgeving (groenkaart)
		Cultuurhistorische elementen en gebouwen.	Aantal en waardering linten en monumenten.	Kwalitatief Kwantitatief	Nota archeologie (waardering) Monumentenlijst (aantal/kwalificatie) Lintenvisie

Figuur 1: Voorbeeld uitwerking beoordelingskader voor het strategisch perspectief ‘Ons Pijnacker-Nootdorp’

4.2 Effectbepalingen en doelbereik

Op basis van het beoordelingskader wordt voor het nieuwe beleid beoordeeld of er sprake is van een mogelijk positief effect (+), waarschijnlijk geen effect (0) of mogelijk een negatief effect (-). Vervolgens wordt een totaalbeeld van de effecten gemaakt door de positieve en negatieve scores van het beleid in samenhang te bekijken. Zo wordt een eerste beeld gecreëerd van de mate waarin het relevante nieuwe beleid tot effecten kan leiden op betreffende indicator. Daarbij wordt meegewogen hoe concreet het nieuwe beleid is, op welke wijze de indicator gereguleerd/ beschermd wordt, of er uitwerking wordt gegeven in een plan of programma en/of er sprake is van participeren of zelf realiseren. Kortom, op welke wijze wordt er navolging gegeven aan het nieuwe beleid op de betreffende indicator en wat is de invloed van de gemeente Pijnacker-Nootdorp daarop. Dit leidt tot de volgende drie categorieën beoordelingen per indicator:

- a. Er treedt mogelijk een **verslechtering** op ten opzichte van de huidige situatie en autonome ontwikkeling (HSAO) indien er met name negatieve effecten optreden als gevolg van het nieuwe beleid in de Omgevingsvisie, waarbij dit in samenhang is beoordeeld met de inhoud van de Omgevingsverordening en de programma's
- b. Er treedt **geen verschil** op ten opzichte van de referentiesituatie (HSAO) indien er geen of beperkt effecten zijn van het nieuwe beleid in de Omgevingsvisie
- c. Er treedt mogelijk een **verbetering** op ten opzichte van de referentiesituatie (HSAO) indien er met name positieve effecten optreden als gevolg van het nieuwe beleid in de Omgevingsvisie, waarbij dit in samenhang is beoordeeld met de inhoud van de Omgevingsverordening en de programma's

Vervolgens wordt per indicator beoordeeld wat het doelbereik is. Hiervoor wordt op basis van informatie uit bovenstaande analyse aangegeven of de ambitie uit de Omgevingsvisie voor betreffende indicator haalbaar is en wat de belangrijkste belemmeringen en kansen zijn voor het realiseren van de perspectieven en bijhorende doelen en ambities. Informatie hiervoor zal onder andere verkregen worden doormiddel van de panorama's, waarin het gesprek gevoerd wordt met inwoners en andere stakeholders. Op basis hiervan wordt bepaald wat de synergie en strijdigheid is tussen opgaven wat, zoals beschreven in voorgaand hoofdstuk, leidt tot verschillende alternatieven. Enerzijds kunnen er (mogelijke) tegenstrijdigheden optreden, anderzijds kunnen opgaven elkaar ook versterken. Daarnaast kunnen er opgaven zijn die geen of beperkt onderlinge invloed hebben.

5 Wat zijn de vervolgstappen?

5.1 De procedure op hoofdlijnen

Kennisgeving en raadpleging

De procedure start met de openbare kennisgeving van het voornemen om een PlanMER op te stellen en de publicatie van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). De NRD wordt ter inzage gelegd en ook worden de betrokken maatschappelijke instanties en bestuursorganen geraadpleegd, zoals de buurgemeenten, de Provincie, het Hoogheemraadschap van Delfland, de Omgevingsdienst en andere betrokken partijen.

Opstellen PlanMER en Nota van beantwoording (gelijktijdig met de ontwerp-Omgevingsvisie)

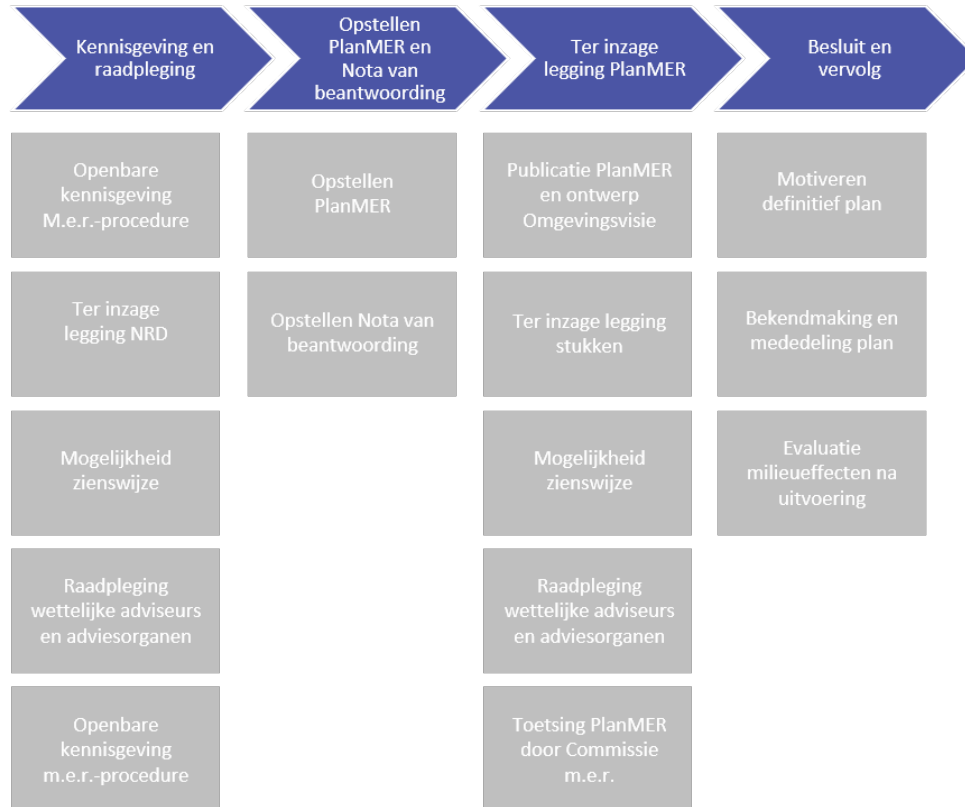
De reacties worden van antwoord voorzien in de Nota van Beantwoording NRD en de uitkomsten worden betrokken in de op te stellen PlanMER.

Terinzagelegging PlanMER (als bijlage bij de ontwerp-Omgevingsvisie)

De procedure van de PlanMER is gekoppeld aan de Omgevingsvisie. Dit houdt in dat de ontwerp-Omgevingsvisie en de PlanMER gelijktijdig zes weken ter inzage worden gelegd. Opnieuw worden de relevante bestuursorganen geraadpleegd en mag een ieder een zienswijze indienen op de PlanMER en op de ontwerp-Omgevingsvisie. Daarnaast toetst de Commissie voor de m.e.r. in deze periode de kwaliteit van het PlanMER en beoordeelt de Commissie of de juiste (milieu) informatie aanwezig is om een besluit over de Omgevingsvisie te kunnen nemen.

Besluit en vervolg

De Omgevingsvisie wordt vastgesteld door de Gemeenteraad. De gemeente motiveert in de uiteindelijke Omgevingsvisie hoe met de uitkomsten van de PlanMER en de inspraakreacties is omgegaan.

Figuur 5: Stappen m.e.r.-procedure

5.2. Het proces op hoofdlijnen

Het opstellen van de Omgevingsvisie van Pijnacker-Nootdorp voor 2050 is een interactief proces. Het PlanMER zal hier op verschillende punten een bijdrage aan leveren zoals beschreven in hoofdstuk 3 van deze NRD. Hierbij zullen de te organiseren panorama's een grote rol spelen. In de PlanMER zal nader worden beschreven waar, hoe en wanneer het MER heeft bijgedragen aan gemaakte keuzes in de Omgevingsvisie.

Kortom: het proces van de milieueffectrapportage loopt parallel aan, en in interactie met de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie Pijnacker-Nootdorp 2050 is voor de lange termijn het kerninstrument voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. De Omgevingsvisie zelf zal mee veranderen met veranderende opgaven en voorkeuren en is daardoor een dynamisch document. De keuzes die in de Omgevingsvisie worden gemaakt zijn kaderstellend voor toekomstige uitvoeringsprogramma's, uitwerkingen per gebied en het Omgevingsplan. Door middel van monitoring na afronding van het PlanMER wordt geborgd dat de milieu-informatie blijvend meegenomen wordt in de besluitvorming.

Bij de uitwerking van het proces in paragraaf 3.8 wordt al geschreven over de periode na vaststelling van de NRD en de uitwerking van de PlanMER. De planning is om de Omgevingsvisie in de tweede helft van 2021 vast te stellen.